

Informācija par "Latvijas gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānu 2020.-2030. gadam"

2. VIENOTAIS FORMĀTS

2.1. Programmas nosaukums, kontaktinformācija un tīmekļa vietnes

2.1.1. Programmas nosaukums, kontaktinformācija un tīmekļa vietnes (M)

Programmas nosaukums	Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020. - 2030. gadam (turpmāk - rīcības plāns)
Datums	2020. gada 14. aprīlis
Dalībvalsts	Latvija
Par programmas sagatavošanu atbildīgās kompetentās iestādes nosaukums	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM)
Atbildīgā dienesta tālruņa numurs	+ 371 66016740
Atbildīgā dienesta e-pasta adrese	pasts@varam.gov.lv
Saite uz vietni, kur programma publicēta	Nav pieejams
Saite(-es) uz vietni(-ēm), kur programma apspriesta	http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40473903&mode=mk&date=2020-04-14

2.3. Valsts gaisa kvalitātes un piesārņojuma politikas satvars

2.3.1. Politikas prioritātes un to saikne ar citās relevantās politikas jomās nospraustām prioritātēm

Valsts emisiju samazināšanas saistības salīdzinājumā ar 2005. bāzes gadu (%) (M)	SO ₂	NO _x	NMGOS	NH ₃	PM _{2,5}
2020–2029 (M)	8 %	32 %	27 %	1 %	16 %
No 2030 (M)	46 %	34 %	38 %	1 %	43 %
Gaisa kvalitātes prioritātes: valsts politikas prioritātes saistībā ar ES vai valsts gaisa kvalitātes mērķiem (t. sk. robežvērtības, mērķvērtības un saistības attiecībā uz ekspozīcijas koncentrāciju) (M)	<p>Lai nodrošinātu nacionālās gaisa piesārņojuma ierobežošanas plāna normatīvo ietvaru, 2018. gada 12. aprīlī tika pieņemti grozījumi likumā “Par piesārņojumu”¹. Šie grozījumi noteica, ka Latvijai laikposmā no 2020. līdz 2029. gadam un pēc 2030. gada jāsamazina dažādu tautsaimniecības nozaru radītās sēra dioksīda, slāpekļa oksīda, NMGOS un daļiņu PM_{2,5} emisijas. Minēto vielu emisiju samazināšanas mērķi laikposmam no 2020. līdz 2029. gadam un pēc 2030. gada tika noteikti MK 2018. gada 2. oktobra noteikumi Nr.614 “Kopējo gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas un uzskaites noteikumi”².</p> <p>Lai nodrošinātu iepriekšminēto mērķu izpildi, likums nosaka, ka VARAM organizē gaisa piesārņojuma samazināšanas plāna izstrādi un koordinē tā īstenošanu. Plānu izstrādā sadarbībā ar Zemkopības ministriju, Ekonomikas ministriju, Satiksmes ministriju, Finanšu ministriju, Veselības ministriju, kā arī citām institūcijām, ja to pieņemtajiem lēmumiem ir tieša vai pakārtota ietekme uz gaisu piesārņojošo vielu emisiju.</p> <p>Nacionālā gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas plāna īstenošanas rezultātā tiks samazināts emisiju gaisā kopējums, kas savukārt sekmēs gaisa kvalitātes uzlabošanu Latvijā, īpaši pilsētās. Lai aizsargātu cilvēku veselību un vidi, MK 2009. gada 3. novembra noteikumi Nr. 1290 “Noteikumi par gaisa kvalitāti”³ nosaka vairāku gaisu</p>				

¹ Latvijas Republikas Saeima. Grozījumi likumā “Par piesārņojumu”. Pieņemti 2018. gada 12. aprīlī, stājās spēkā 2018. gada 10. maijā, <https://likumi.lv/ta/id/298653>

² Ministra kabineta 2018. gada 2. oktobra noteikumi Nr. 614 “Kopējo gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas un uzskaites noteikumi”

³ MK 2009. gada 3. novembra noteikumi Nr. 1290 “Noteikumi par gaisa kvalitāti”

	<p>piesārņojošo vielu pieļaujamo līmeni vidē. Noteikumi nosaka gaisu piesārņojošo vielu mērījuma metodes, gaisa kvalitātes novērtējumu un tā veikšanas nosacījumus, tai skaitā gaisa monitoringa staciju skaita noteikšanas kritērijus un izvietojuma nosacījumus stacionāro mērījumu veikšanai un paraugu ņemšanai, prasības piesārņojuma līmeņa novērtēšanai, veicamos pasākumus gaisa kvalitātes uzlabošanai un to īstenošanas nosacījumus.</p> <p>Eiropas Vides aģentūra⁴ ir novērtējusi, ka Latvijā 2015. gadā daļiņu PM_{2,5} piesārņojums ir radījis 1600 priekšlaicīgas nāves gadījumus, slāpekļa dioksīda piesārņojums – 130, bet ozona piesārņojums – 50 priekšlaicīgas nāves gadījumus. Daļiņu PM_{2,5} piesārņojums 2015. gadā Latvijā ir izraisījis arī 17600, slāpekļa dioksīda piesārņojums – 1400 un ozona piesārņojums – 600 zaudētos dzīves gadus.</p> <p>Detalizēta informācija par pēdējo gadu laikā konstatētajām gaisa kvalitātes problēmām un noteikto emisiju samazināšanas mērķu izpildi iekļauta rīcības plāna 3. un 4.sadaļā.</p>
<p>Relevantās klimata pārmaiņu un enerģētikas politikas prioritātes (M)</p>	<p>Jāatzīmē, ka "Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030.gadam" tika apstiprināts Ministru kabinetā 2020.gada 28.janvārī (pieejams: http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40480261). Minētajā plānā iekļauti Latvijai saistošie mērķi un prioritātes klimata un enerģētikas politikas jomās.</p>
<p>Relevantās politikas prioritātes relevantajās politikas jomās, t. sk. lauksaimniecībā, rūpniecībā un transportā (M)</p>	<p>Informācija par plānotajiem pasākumiem dažādās jomās pieejama rīcības plāna 8.2.sadaļā.</p>

⁴ Eiropas Vides Aģentūras ziņojums No 12/2018 "Air Quality in Europe -2018 Report", ISSN 1977-8449, <https://www.eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2018>

2.3.2. Valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm uzticētie pienākumi

Attiecīgo iestāžu saraksts (M)	Aprakstīt, kāda veida iestādes tās ir (piem., vides inspekcija, reģionālā vides aģentūra, pašvaldība) (M)	Aprakstīt, kādi ir uzticētie pienākumi gaisa kvalitātes un gaisa piesārņojuma jomā (M)
Valsts (nacionālās) iestādes (M)	Iesaistītās ministrijas - VARAM, Ekonomikas ministrija, Zemkopības ministrija, Satiksmes ministrija, Iekšlietu ministrija, Finanšu ministrija.	politikas veidošana, koordinēšana, īstenošana
	Valsts SIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"	Īstenošana ziņošana un monitoringi
	Vides pārraudzības valsts birojs	Īstenošana
	Valsts akciju sabiedrība "Ceļu satiksmes drošības direkcija"	Īstenošana izpildes panākšana
	Valsts tehniskās uzraudzības aģentūra Valsts dzelzceļa administrācija Valsts akciju sabiedrība "Latvijas jūras administrācija" Valsts akciju sabiedrība "Ceļu satiksmes drošības direkcija" Patērētāju tiesību aizsardzības centrs	Īstenošana izpildes panākšana
	Veselības inspekcija Nacionālās kultūras mantojuma pārvalde biedrība "Latvijas Antīko automobiļu klubs"	Īstenošana
	Valsts ieņēmumu dienests	Īstenošana izpildes panākšana
	Veselības inspekcija	Īstenošana
Reģionālās iestādes (M)	Valsts vides dienests	Īstenošana izpildes panākšana

Pašvaldības (M)	Pašvaldības	Istenošana izpildes panākšana
-----------------	-------------	----------------------------------

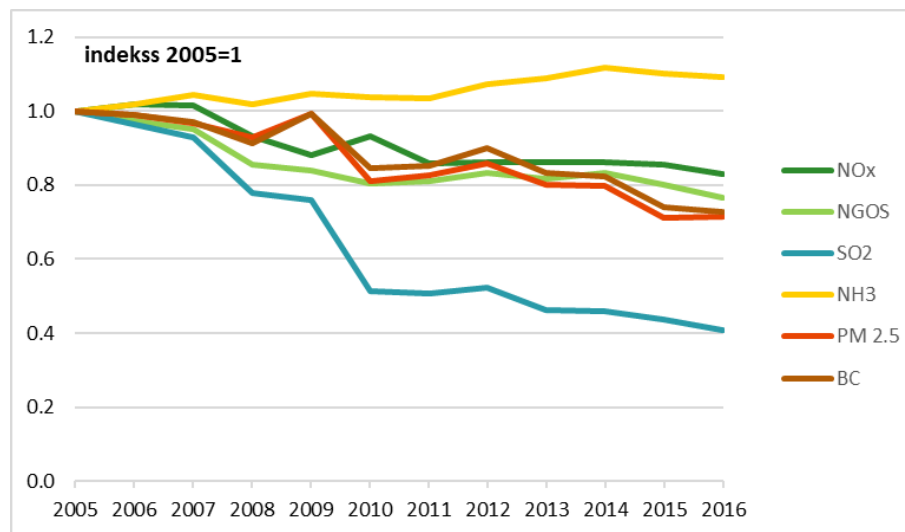
2.4. Progress, kas emisiju samazināšanā un gaisa kvalitātes uzlabošanā panākts ar pašreizējām rīcībpolitikām un pasākumiem (RPP), kā arī tas, cik lielā mērā panākta atbilstība valsts un Savienības saistībām salīdzinājumā ar 2005. gadu

2.4.1. Progress, kas emisiju samazināšanā panākts ar pašreizējām RPP, kā arī tas, cik lielā mērā panākta atbilstība valsts un Savienības emisiju samazināšanas saistībām

Aprakstīt, kāds progress emisiju samazināšanā panākts ar pašreizējām RPP, kā arī tas, cik lielā mērā panākta atbilstība valsts un Savienības emisiju samazināšanas tiesību aktiem (M)

Kopumā Latvijā visu gaisu piesārņojošo vielu emisijas (sēra dioksīda, nemetāna gaistošo organisko savienojumu, daļiņu PM_{2.5} un kvēpu jeb melnās ogles) pēdējo desmit gadu laikā ir samazinājušās, izņemot amonjaka emisijas, kuru daudzums ir palicis gandrīz nemainīgs.

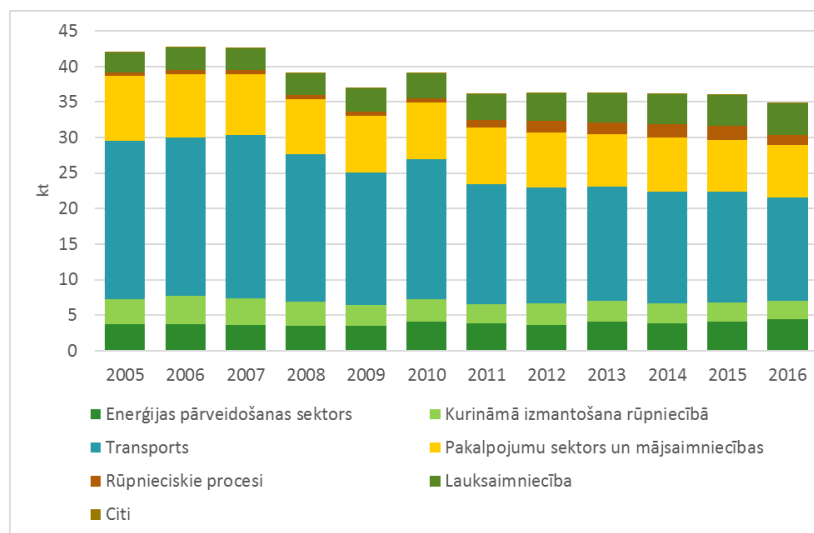
Sekojošā aprakstā ir dots īss ieskats par izmaiņām katrai no piesārņojošo vielu emisijām.

1. attēls. Gaisa kvalitāti ietekmējošo piesārņojošo vielu emisiju izmaiņu tendences 2005.-2016. gadā

1. Slāpekļa oksīdu emisijas

Laika periodā no 2005. līdz 2016. gadam **NO_x emisiju** daudzums ir samazinājies par apmēram 17%.

2. attēls. NO_x emisijas Latvijā 2005. - 2016. gads

2016. gadā NO_x emisiju galvenais avots Latvijā bija transports (42%), it īpaši autotransports, kas radīja 32% no kopējām emisijām. Jāatzīmē, ka transporta radītās emisijas šajā laika periodā ir samazinājušās par 36%.

Otrs lielākais emisiju avots ir kurināmā sadedzināšana pakalpojumu sektorā un mājsaimniecībās (21%), kurā emisiju apjoms ir samazinājies 2016. gadā pret 2005. gadu par apmēram 19%.

Lauksaimniecības sektors rada 13% no kopējām emisijām, un šajā sektorā emisijas ir pieaugušas 2016. gadā par 57% salīdzinot ar 2005. gadu.

Enerģijas pārveidošanas sektora emisijas sastāda 13% no kopējām emisijām un to apjoms ir pieaudzis par 20%. Iemesls tam ir saražotās enerģijas un līdz ar to sadedzinātā kurināmā pieaugums. Kurināmā

sadedzināšanas rūpniecībā un rūpniecisko procesu radītās emisijas apskatāmajā laika posmā ir samazinājušās, un tās 2016. gadā sastāda attiecīgi 7% un 4% no kopējām NO_x emisijām Latvijā.

Īstenoto politiku ietekme uz emisiju izmaiņu tendencēm

Emisiju samazinājumu autotransportā galvenokārt noteica autotransporta ar augstākiem vides kvalitātes normatīviem (EURO4, EURO5 un EURO6 automašīnu klases) plašāka izmantošana. Ietekmi radīja arī īstenotie fiskālie pasākumi – Akcīzes nodoklis un Transportlīdzekļa ikgadējais ekspluatācijas nodoklis, kas vērsts uz efektīvāku un no emisiju viedokļa tīrāku automašīnu izmantošanu.

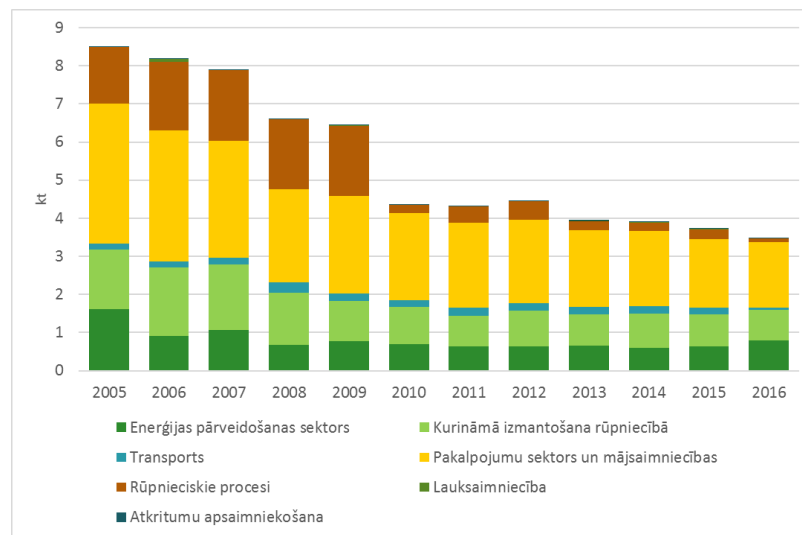
Negatīvu iespaidu atstāja dīzeļdegvielu patērējošo automašīnu daļas straujais pieaugums pasažieru automašīnu kopējā skaitā pēdējos piecos gados.

AER atbalstošā politika, kas aizstāja importēto elektroenerģiju ar Latvijā saražoto elektroenerģiju koģenerācijas stacijās, izmantojot dabas gāzi, cieto un gāzveida biomasu, palielināja saražotās enerģijas daudzumu, līdz ar to palielinot izmantoto kurināmā daudzumu par apmēram 25% 2016. gadā, salīdzinot ar 2005. gadu, un emisijas par 20%. Turpretim AER politikas īstenošana rūpniecībā, aizstājot dabas gāzi ar biomasas kurināmo, samazināja emisijas rūpniecības sektorā.

Enerģijas efektivitātes politikas īstenošana mājāsaimniecībās un pakalpojumu sektorā, samazinot kurināmā patēriņa nepieciešamību ēku apsildei, samazināja emisijas šajos sektoros. Otrs iemesls ir cietā kurināmā (ogļu) izmantošanas būtiska samazināšanās šajos sektoros.

2. Sēra dioksīda emisijas

Laika periodā no 2005. līdz 2016. gadam kopējās SO₂ emisijas ir samazinājušās par 59%.

3. attēls. SO₂ emisijas Latvijā 2005. - 2016. gads

Latvijā nav nozīmīgu **SO₂ emisijas** izraisošu tautsaimniecības nozaru, piemēram, celulozes, sērskābes un sērorganisko savienojumu ražošana vai arī naftas pārstrādes rūpnīcu. Lielākie SO₂ emisiju avoti 2016. gadā ir kurināmā sadedzināšana pakalpojumu sektorā un mājsaimniecībās (49%), enerģijas pārveidošanas sektors (23%) un kurināmā sadedzināšana rūpniecības sektorā (23%).

Lielākais emisiju samazinājums ir bijis transporta sektorā (65%), enerģijas pārveidošanas sektorā (51%), kurināmā sadedzināšana rūpniecībā (49%).

Īstenoto politiku ietekme uz emisiju izmaiņu tendencēm

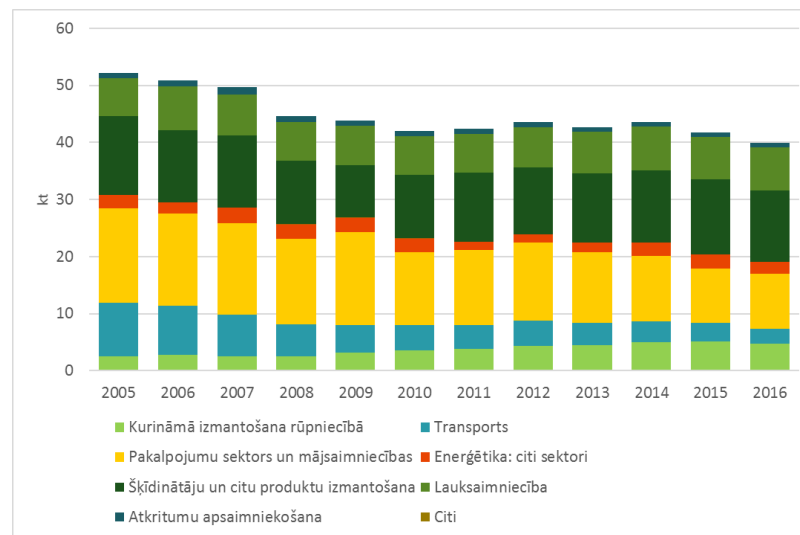
Jaunu stingrāku prasību ieviešana attiecībā uz pieļaujamo sēra saturu autotransportā (2005. gads un 2010. gads), kā arī dzelzceļā (2015. gads) izmantojamām degvielām noteica SO₂ emisiju samazinājumu transporta sektorā.

Īstenotā AER izmantošanas paplašināšanas politika ir noteikusi izmaiņas izmantojamo primāro energoresursu struktūrā rūpniecībā, pakalpojumu sektorā un enerģijas pārveidošanas sektorā, kas ir rezultējies SO₂ emisiju samazinājumā šajos sektoros. Šajos sektoros ir notikusi ogļu, kūdras un naftas produktu (mazuta) aizstāšana ar dabas gāzi vai biomasu. Enerģijas pārveidošanas sektorā ir notikusi ogļu un naftas produktu izmantošanas nomaīņa uz biomasu.

Mājsaimniecībās emisiju samazinājumu galvenokārt ir noteikusi enerģijas efektivitātes politikas īstenošana.

3. Nemetāna gaistošo organisko savienojumu emisijas

Kopējās NMGOS emisijas laika periodā 2005.-2016. gadam ir samazinājušās par apmēram 23,5%.

4. attēls. NMGO emisijas Latvijā 2005. - 2016. gads

NMGO emisiju galvenie avoti Latvijā 2016. gadā bija šķīdinātāju un specifisku ķīmisko produktu (krāsas, lakas, polimērie pārklājumu materiāli u.c.) izmantošana (31%), mājsaimniecības un pakalpojumu sektors (24%), lauksaimniecība (19%), kurināmā sadedzināšana rūpniecības sektorā (11%) un transports (7%). Galvenā NMGO emisiju avota – šķīdinātāju un specifisku ķīmisko produktu izmantošanas – radīto emisiju apjoms ir samazinājies par 9% un pakalpojumu sektorā un mājsaimniecībās emisijas ir samazinājušās par apmēram 42%.

Transporta sektora radītās emisijas ir samazinājušās par 71%, ko radīja pāreja no benzīna izmantošanas uz dīzeļdegvielas izmantošanu autotransportā.

Turpretim šajā laika posmā ir palielinājušās emisijas no kurināmā sadedzināšanas rūpniecības sektorā. Kā viens no galvenajiem iemesliem šai tendencei ir pāreja no dabas gāzes izmantošanas uz biomasas izmantošanu enerģijas ražošanā.

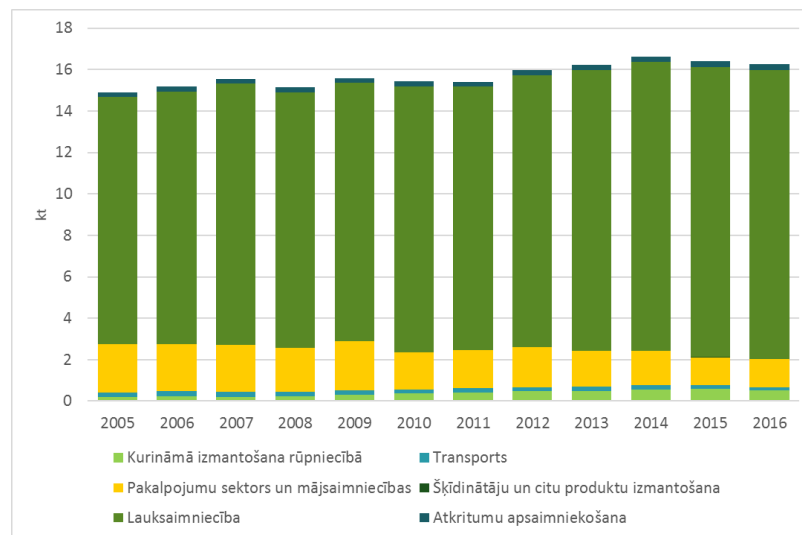
Īstenoto politiku ietekme uz emisiju izmaiņu tendencēm

Enerģijas efektivitātes politikas īstenošana pakalpojumu sektorā un mājāsaimniecībās, renovējot publiskās un dzīvojamās ēkas, ir ļāvušas ietaupīt kurināmo ēku apsildei un līdz ar to ierobežot vai samazināt arī emisijas.

AER atbalstošā politika, kas sekmēja importētās dabas gāzes izmantošanas centralizētās siltumenerģijas piegādei aizstāšanu ar biomasu, kā arī rūpniecības sektorā enerģijas ražošanā, aizvietojošā dabas gāzi ar biomasu, palielināja emisijas šajos sektoros.

4. Amonjaka emisijas

Kopējās **NH₃ emisijas** laika periodā 2005.–2016. gads ir palielinājušās par 9%. Kopējās lauksaimnieciskās ražošanas sektora amonjaka emisijas 2016. gadā ir par 17% lielākas, salīdzinot ar 2005. gadu. Emisiju pieauguma iemesls ir lauksaimnieciskās ražošanas pieaugums, kas ietver gan dzīvnieku skaita pieaugumu, gan to produktivitātes pieaugumu, gan arī to, ka lielāks minerālmēsļu daudzums tiek izmantots augkopībā, palielinoties platībai un ražībai.

5. attēls. NH₃ emisijas Latvijā 2005. - 2016. gads

NH₃ emisijas galvenokārt veidojas ar lauksaimniecisko ražošanu saistīto procesu rezultātā, un šīs aktivitātes radīja 86% no kopējām NH₃ emisijām Latvijā 2016. gadā. Nākamie lielākie emisiju avoti bija kurināmā sadedzināšana pakalpojumu sektorā un mājsaimniecībās (8%) un kurināmā izmantošana enerģijas ražošanai rūpniecības sektorā (3%). Divi svarīgākie emisiju avoti 2016. gadā lauksaimnieciskajā ražošanā ir kūtsmēsli apsaimniekošanas sistēmās (49,3%) un sintētisko minerālmēsli un kūtsmēsli izmantošana (50,7%). Ja NH₃ emisijas no kūtsmēsli apsaimniekošanas sistēmām

Īstenoto politiku ietekme uz emisiju izmaiņu tendencēm

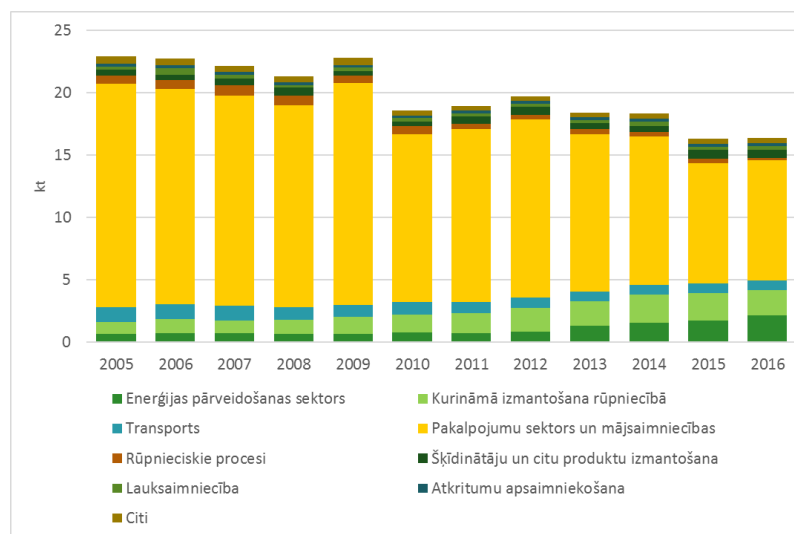
Emisiju samazinošo pasākumu īstenošana kūtsmēsli apsaimniekošanas sistēmās, kas ietvēra šķīdāmās krātuvju nosegšanu ar dabīgo pārklāju, kā arī kūtsmēsli lielāka daudzuma izmantošanu biogāzes ražošanai un iestrādes laika ierobežošanu ļāva samazināt amonjaka emisijas no kūtsmēsli apsaimniekošanas sistēmām.

samazinājās par apmēram 5% laika posmā 2005. – 2016. gads, tad emisijas no minerālmēslu un kūtsmēslu izmantošanas palielinājās apmēram 1,5 reizes.

5. Smalko daļiņu PM_{2,5} emisijas

Esošā situācija

Kopējās daļiņu PM_{2,5} emisijas laika periodā 2005. – 2016. gads ir samazinājušās par apmēram 28%. Emisijas samazinājās transporta sektorā (37%), pakalpojumu sektorā un mājsaimniecībās (46%), bet emisijas palielinājās enerģijas pārveidošanas sektorā (vairāk kā divas reizes) un no kurināmā izmantošanas enerģijas ražošanai rūpniecībā (apmēram divas reizes). Emisiju palielināšanās minētajos sektoros ir saistīta, galvenokārt, ar biomasas plašāku izmantošanu šajos abos sektoros.

6. attēls. Daļiņu PM_{2,5} emisijas Latvijā 2005. - 2016. gads

Galvenie smalko daļiņu avoti Latvijā 2016. gadā bija pakalpojumu un mājsaimniecību sektors (59%), kur emisijas rodas no koksnes kurināmā sadedzināšanas apkurei. Nākamie nozīmīgākie emisiju veidojošie sektori bija kurināmā sadedzināšana rūpniecības sektorā (13%), enerģijas pārveidošanas sektors (13%) un

Īstenoto politiku ietekme uz emisiju izmaiņu tendencēm

Enerģijas efektivitātes politikas īstenošana pakalpojumu sektorā un mājāsaimniecībās, renovējot publiskās un dzīvojamās ēkas, ir ļāvušas ietaupīt kurināmo ēku apsildei un līdz ar to ierobežot vai samazināt emisijas.

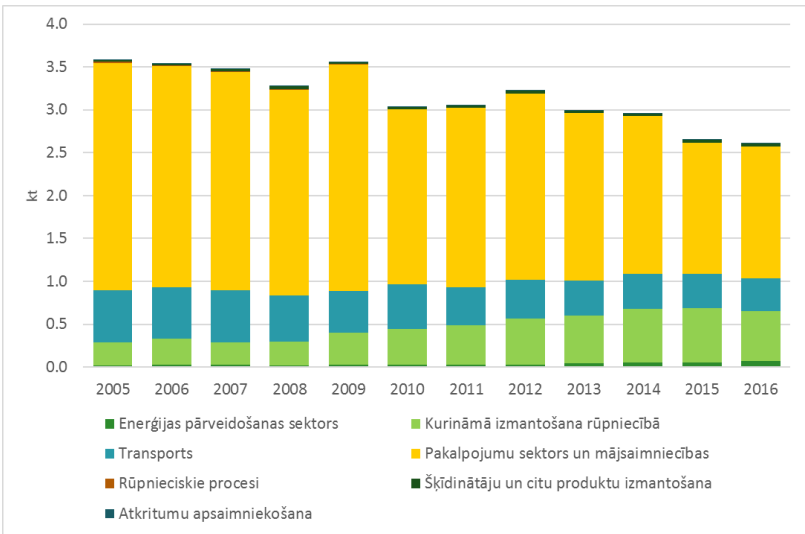
No vienas puses AER atbalstošā politika, kas sekmēja importētās dabas gāzes izmantošanas centralizētās siltumenerģijas piegādei aizstāšanu ar biomasu, kā arī rūpniecības sektorā enerģijas ražošanā aizvietojot dabas gāzi ar biomasu, palielināja emisijas šajos sektoros.

No otras puses, jaunu, modernu un efektīvu iekārtu uzstādīšana, kas atbilsts augstākām emisiju robežvērtību prasībām daļēji kompensēja minēto negatīvo iespaidu.

transports (5%) un rūpniecības procesi (5%).

6. Smalkās kvēpu - melnās ogles daļiņas (BC)

Smalkās kvēpu daļiņas ir tiešā veidā atkarīgas no PM_{2,5} emisiju daudzuma. Līdz ar to aprēķinātās prognozes satur tādas pašas galvenās attīstības tendences. Prognozētās emisijas 2030. gadā ir mazākas par 19,2%, salīdzinot ar 2016. gadu un par 41% mazākas nekā 2005. gadā. Galvenie emisiju avoti ir pakalpojumu un mājāsaimniecību sektors (52,9%), kurināmā sadedzināšana rūpniecības sektorā (31,5%) un transports (9,5%).

	 <p style="text-align: center;">7. attēls. Kvēpu/melnās ogles emisijas Latvijā 2005. - 2016. gads</p>
<p>Norādīt pilnas atsauces (nodaļa un lappuse) uz publiski pieejamām pamatojošām datkopām (piem., vēsturisko emisiju pārskatiem) (M)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) https://www.meteo.lv/lapas/vide/gaiss/gaisa-piesarnojums/maksimali-pielaujamas-emisijas-konkretam-atmosferas-gaisu-piesarnojosa/maksimali-pielaujamas-emisijas-konkretam-atmosferas-gaisu-piesarnojosa?id=1030&nid=514 2) https://cdr.eionet.europa.eu/lv/eu/nec_revised/

2.4.2. Progress, kas gaisa kvalitātes uzlabošanā panākts ar pašreizējām RPP, kā arī tas, cik lielā mērā panākta atbilstība valsts un Savienības gaisa kvalitātes saistībām

<p>Aprakstīt, kāds progress gaisa kvalitātes uzlabošanā panākts ar pašreizējām RPP un cik lielā mērā panākta</p>	<p>Daļiņas PM₁₀</p> <p>2013.-2017. gada perioda mērījumi parāda daļiņu PM₁₀ gada vidējo koncentrāciju vērtību samazināšanos.</p>
--	---

atbilstība valsts un Savienības gaisa kvalitātes saistībām; norādīt vismaz to gaisa kvalitātes zonu skaitu (no gaisa kvalitātes zonu kopskaita), kas (ne)atbilst ES gaisa kvalitātes mērķiem attiecībā uz NO₂, PM₁₀, PM_{2,5}, O₃ un visiem citiem piesārņotājiem, kas pārsniedz normu (M)

Vienlaikus ir nepieciešami 2018. gada monitoringa rezultāti, lai novērtētu šīs tendences turpināšanos. Neraugoties uz šo uzlabošanos, daļiņu PM₁₀ emisijas joprojām ir viena no visaktuālākajām Latvijas gaisa kvalitātes problēmām pilsētās.

- Nevienā stacijā netiek pārsniegts daļiņu PM₁₀ noteiktais gada vidējais robežlielums.
- Mērījumi transporta ietekmes stacijās parāda augstāku daļiņu PM₁₀ koncentrāciju, salīdzinot ar pilsētas fona stacijām;
- Daļiņām PM₁₀ noteiktā diennakts robežlielums **Rīgas pilsētas stacijā Brīvības ielā** pārsniegts laikā no 2013.-2016. gadam, bet 2017. gadā tas atbilda prasībām. Savukārt 2018. gadā iegūtie mērījumi laikā līdz novembrim transporta ietekmes stacijā Brīvības ielā atkal uzrāda neatbilstību.
- Daļiņām PM₁₀ noteiktā diennakts robežlielums **Rīgas pilsētas stacijā Valdemāra ielā** pārsniegts laikā no 2013.-2015. gadam. Sākot ar 2016.gadu daļiņu PM₁₀ mērījumu veikšana tika pārtraukta.
- PVO rekomendētais gada robežlielums un MK noteikumos par gaisa kvalitāti noteiktais augšējais novērtēšanas sliekšnis (piesārņojuma līmenis, kas norāda uz risku pārsniegt noteiktos robežlielumus) tiek pārsniegts **Rīgas, Liepājas un Rēzeknes transporta novērtējuma stacijās**.

Daļiņas PM_{2,5}

2013.-2017. gada perioda mērījumi parāda daļiņu PM_{2,5} gada vidējo koncentrāciju vērtību samazināšanās tendenci. Vienlaikus ir nepieciešami 2018. gada monitoringa dati šīs tendences apstiprinājumam. Neraugoties uz šo uzlabošanos, daļiņu PM_{2,5} emisijas joprojām ir viena no visaktuālākajām Latvijas gaisa kvalitātes problēmām pilsētās.

- Nevienā mērījumu stacijā netiek pārsniegta MK noteikumos par gaisa kvalitāti atļautā daļiņu PM_{2,5} gada vidējā koncentrācija.
- Daļiņām PM_{2,5} noteiktais augšējais piesārņojuma novērtēšanas sliekšnis, kas norāda uz iespējamām gaisa kvalitātes problēmām nākotnē tiek pārsniegts **Rīgā – Kronvalda bulvāra stacijā, kā arī Liepājas un Rēzeknes transporta ietekmes stacijās**. Neīstenojot atbilstošus pasākumus, var pieaugt daļiņu PM_{2,5} gada vidējā koncentrācija.
- PVO rekomendētais daļiņu PM_{2,5} līmenis tiek pārsniegts visās Latvijas pilsētās. Arī lauka fona stacijā "Rucava" 2013.-2016. gados daļiņu PM_{2,5} gada vidējā koncentrācija bija tuvu PVO rekomendētajai vērtībai, tikai 2017. gadā nedaudz samazinoties.

	<ul style="list-style-type: none"> Latvijai līdz 2020. gadam nepieciešams panākt daļiņu PM_{2,5} vidējo koncentrācijas vērtību 14,4 µg/m³ (tiek izmantoti mērījumu dati no fona stacijām visā Latvijā). Vidējā ekspozīcijas samazināšanas mērķa pārbaude parāda, ka aprēķinātā daļiņu PM_{2,5} gada vidējā koncentrācija par triju kalendāra gadu (2015.-2017. gadam) mērījumu diennakts vērtībām ir 12,98 µg/m³, kas nozīmē, ka uz šo brīdi noteiktais daļiņu PM_{2,5} valsts ekspozīcijas samazināšanas mērķis tiek izpildīts. <p>Slāpekļa dioksīds</p> <ul style="list-style-type: none"> No 2013. līdz 2015. gadam Rīgas transporta ietekmes stacijās Brīvības un Valdemāra ielā tika pārsniegts gada robežlielums cilvēka veselības aizsardzībai. Lai gan šie mērījumi 2016. un 2017. gadā netika veikti, esošā satiksmes plūsmas intensitāte Rīgā dod pamatu argumentētam pieņēmumam, ka gada robežlielums Rīgas centrā vēl aizvien tiek pārsniegts. <p>Benzols</p> <ul style="list-style-type: none"> Lai gan gaisa kvalitātes gada mērķlielums cilvēka veselības aizsardzībai nav pārsniegts, tomēr novērotās vērtības, kuras 2016. un 2017. gadā tika reģistrētas Rīgas rūpniecības ietekmes stacijā - Milgrāvis, bija ļoti tuvu robežlielumam. Augšējais piesārņojuma novērtēšanas sliekšnis 2016. un 2017. gadā tika pārsniegts arī fona stacijā "Parks" un stacijā Brīvības ielā. <p>Benz(a)pirēns</p> <ul style="list-style-type: none"> Novērotās koncentrācijas 2013.-2017. gados Rīgas pilsētā transporta ietekmes stacijā Brīvības ielā bija salīdzinoši augstas un pārsniedza augšējo piesārņojuma novērtēšanas sliekšni. Pārējā Latvijā augšējā piesārņojuma novērtēšanas sliekšņa pārsniegumi konstatēti Liepājas mērījumu stacijā.
<p>Norādīt pilnas atsauces (nodaļa un lappuse) uz publiski pieejamām pamatojošām datkopām (piem., gaisa kvalitātes plāniem, avotu sadalījumiem) (M)</p>	<p>Gaisa kvalitātes dati un pārskati pieejami: https://www.meteo.lv/lapas/vide/gaiss/gaisa-kvalitate/parskati-un-novertejumi-par-gaisa-kvalitati/parskati-un-novertejumi-par-gaisa-kvalitati?&id=1037&nid=509</p> <p>Rīgas gaisa kvalitātes uzlabošanas programma, informācija par galvenajiem piesārņojuma avotiem pieejama: http://www.sus.lv/lv/registrs/pilsetas-parvaldiba/rigas-pilsetas-gaisa-kvalitates-uzlabosanas-</p>

2.4.3. Valsts emisiju avotu pašreizējā pārrobežu ietekme

Attiecīgā gadījumā aprakstīt valsts emisiju avotu pašreizējo pārrobežu ietekmi (M)

Pārrobežu gaisa piesārņojums attiecībā uz galvenajām piesārņojošām vielām – sēra oksīdiem, slāpekļa oksīdiem, ozonu un daļiņām – ir analizēts ziņojumā *EMEP Status Report 1/2016* ziņojumā⁵ un šajā plānā ir sniegti galvenie secinājumi pamatojoties uz tiem.

Sēra oksīdi (SO_x)

No Latvijā radītajām emisijām apmēram 35% depozīcija notiek Latvijas teritorijā bet 65% ir pārrobežu pārnese uz citām teritorijām. Dominējošo daļu (apmēram 90%) no šīs depozīcijas veidoja Latvijā ienākošais pārrobežu piesārņojums.

Slāpekļa oksīdi (NO_x)

Latvijas teritorijā notiek tikai 6% no Latvijā radīto emisiju depozīcija, bet attiecībā uz 94% Latvijā radīto emisiju notiek to pārrobežu pārnese. Augstāka depozīcija bija Latvijas rietumu un centrālajā teritorijā. Dominējošo daļu (70% - 90%) no šīs depozīcijas veidojas no Latvijā ienākošā pārrobežu piesārņojuma

Amonjaks (NH₃)

Latvijas teritorijā notiek 39% no Latvijā radīto emisiju depozīcija, bet attiecībā uz 61% Latvijā radīto emisiju notiek pārrobežu pārnese. Augstāka depozīcija bija raksturīga Latvijas dienvidu daļas teritorijai. Rīgas un Pierīgas teritorijā pārrobežu piesārņojuma ieguldījums depozīcijā bija 50-60%, bet pārējā Latvijā teritorijā ienākošais pārrobežu piesārņojums bija dominējošs – robežās 70-90 %

Daļiņas

Ņemot vērā atmosfēras ķīmijas nelineāros procesus, pārrobežu ietekmes novērtēšanai daļiņu

⁵ Pieejams: http://emep.int/publ/reports/2016/Country_Reports/report_LV.pdf

gadījumā ziņojumā ir izmantota atšķirīga pieeja. Ziņojumā ir novērtēts, kādu ietekmi uz daļiņu koncentrācijām Latvijā un ārpus tās sniedz 15% emisiju samazinājums Latvijā. Novērtējums parādīja, ka šāda samazinājuma ietekme dominējoši izpaudīsies Latvijas teritorijā, un nelielā pieguļošajā Baltijas jūras teritorijā un Lietuvas un Igaunijas robežas teritorijās ar Latviju.

1. tabula. Valstis un teritorijas, kurās notiek Latvijā veidoto emisiju depoziģija

Valsts	SO _x	NO _x	NH ₃	daļiņas PM
Latvija	35%	6%	31%	Latvija, pieguļošā Baltijas jūras teritorija, Lietuvas un Igaunijas robežteritorijas ar Latviju
Krievijas Federāģija	19%	34%	23%	
Igaunija	5%		5%	
Somija	5%	8%	4%	
Zviedģija	5%	7%		
Lietuva			4%	
Baltijas jūra	16%	14%	13%	
Atlantģijas okeāna ZA daļa	-	7%	-	
cģtur	16%	23%	19%	

2.5. Prognozētā turpmākā attģstģba, pieņemot, ka nemainģs jau pieģemtģ politika un pasģkumi

2.5.1. Prognozģtģs emisģjas un emisģju samazinģjumi (AP scenģrijs)

Piesģrģotģji (M)	Kopģjģs emisģjas (kt) atbilstģģi emisģju pģrskatiem par x-2 vai x-3 gadu (norģda gadu) (M)				Prognozģtie sasnieģtie emisģju samazinģjumi (%) salģdzģnģģumģ ar 2005. gadu (M)			Valsts emisģju samazinģģanas saģstģbas 2020.–2029. gadam (%) (M)	Valsts emisģju samazinģģanas saģstģbas no 2030. gada (%) (M)
	2005. bģzes gads	2020	2025	2030	2020	2025	2030		
SO ₂	8.4928	4.4341	4.5353	4.4032	-47.8	-46.6	-48.2	8	46

NO _x	39.2424	32.1533	30.2042	28.4753	-18.1	-23.0	-27.4	32	34
NMGOS	45.6580	31.3995	27.8287	27.0570	-31.2	-39.0	-40.7	27	38
NH ₃	14.8968	16.7169	17.4326	17.6339	12.2	17.0	18.4	1	1
PM _{2,5}	22.9182	15.5190	14.2054	14.1170	-32.3	-38.0	-38.4	16	43
Emisiju prognozēšanas datums (M)					28.03.2019. (oficiāli iesniegts)				

Ja attīstības prognozes liecina, ka AP scenārijā emisiju samazināšanas saistības netiktu izpildītas, 2.6. sadaļā ir jāizklāsta, kāda papildu politika un pasākumi ir apsvērti, lai atbilstību nodrošinātu.

2.5.2. Prognozētā ietekme uz gaisa kvalitātes uzlabošanos (AP scenārijs), t. sk. cik lielā mērā tiks panākta atbilstība

2.5.2.1. Kvalitatīvais apraksts par prognozēto gaisa kvalitātes uzlabošanos (M)

<p>Sniegt kvalitatīvo aprakstu par prognozēto gaisa kvalitātes uzlabošanos un to, kādā mērā būs panākta atbilstība (AP scenārijs) ES gaisa kvalitātes mērķiem attiecībā uz NO₂, PM₁₀, PM_{2,5} un O₃ un visiem pārējiem piesārņotājiem, kas rada problēmas, līdz 2020., 2025. un 2030. gadam (M)</p> <p>Norādīt pilnas atsauces (nodaļa un lappuse) uz publiski pieejamām pamatojošām datkopām (piem., gaisa kvalitātes plāniem, avotu sadalījumiem), kur aprakstīti prognozētā uzlabošanās un tas, kādā mērā būs panākta atbilstība (M)</p>	<p>Plāna 8.2.sadaļā iekļautais pasākums 9.2. un 9.3. pasākums paredz Rīgas Domes saistošajos noteikumos noteikt prasību par esošo individuālo sadedzināšanas iekārtu nomaiņu, ja tās tiek izmantotas kā galvenais siltumapgādes veids, uz tādām sadedzināšanas iekārtām, kuras atbilst Ekodizaina direktīvas 2009/125/EK un tās īstenošanas regulās noteiktajām emisiju un efektivitātes prasībām. Rīcības ietekme ir tikusi modelēta, izstrādājot Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmu 2016.-2020. gadam, un ir parādīta rīcības pozitīva ietekme uz gaisa kvalitāti⁶.</p> <p>Plāna 8.2.sadaļā iekļautie pasākumi 3.1.-3.5. paredz veicināt centralizētās</p>
---	--

⁶ Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2016.-2020. gadam, 97.lpp, attēli 8.2.7 un 8.2.8

siltumapgādes veida attīstību Latvijas pilsētās. Šāda attīstība tiek paredzēta kā prioritāte (ja tehniski iespējams) Rīgas pilsētas I un II gaisa kvalitātes zonā un jaunajās apbūves teritorijās (rīcība 9.2. un 9.3.). Centralizētās siltumapgādes sistēmas pieslēgšanas ietekme ēkām, kas kādreiz ir bijušas pieslēgtas centralizētās siltumapgādes sistēmai un kurās jau pastāv vienota siltumtīklu sistēma, ir tikusi modelēta. Modelēšanas rezultāti parādīja šī pasākuma pozitīvās izmaiņas PM₁₀ piesārņojuma izkliedē⁷. Tāpat ir tikusi veikta centralizētās siltumapgādes sistēmas izveides ietekmes modelēšana (salīdzinot ar individuālo gāzes apkuri) plānotās apbūves teritorijās Skanstes apkaimē, Mežaparkā un Jaunbiķeros. Modelēšanas rezultāti parāda pozitīvu ietekmi uz NO₂ piesārņojuma izkliedi⁸.

Plāna 8.sadaļā iekļautais pasākums 9.8. paredz zemās emisiju zonas izveidošanu Rīgas pilsētā. Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmā 2016.-2020. gadam ietvaros veiktais novērtējums parāda, ka šādas zonas izveides Rīgas centrā pozitīvo ietekmi uz gaisa kvalitāti⁹.

Rīgas gaisa kvalitātes uzlabošanas programma, informācija par galvenajiem piesārņojuma avotiem pieejama: <http://www.sus.lv/lv/registrs/pilsetas-parvaldiba/rigas-pilsetas-gaisa-kvalitates-uzlabosanas-ricibas-programma-2016-2020>

2.5.2.2. Kvantitatīvais apraksts par prognozēto gaisa kvalitātes uzlabošanu (M)

Minētie aprēķini pieejami "Rīgas gaisa kvalitātes uzlabošanas programmā" <http://www.sus.lv/lv/registrs/pilsetas-parvaldiba/rigas-pilsetas-gaisa-kvalitates-uzlabosanas-ricibas-programma-2016-2020>.

⁷ Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2016.-2020. gadam, 98.lpp, attēli 8.2.9 un 8.2.10

⁸ Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2016.-2020. gadam, 77.lpp, attēli 7.2.5 un 7.2.6

⁹ Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2016.-2020. gadam, 96.lpp, attēli 8.2.5 un 8.2.6

2.6. Politikas risinājumi, kuri apsvērti, lai izpildītu emisiju samazināšanas saistības, kas noteiktas 2020. un 2030. gadam, un sasniegtu 2025. gadam noteiktos starpposma emisiju līmeņus

Skatīt Latvijas paziņoto informāciju, izmantojot "Politikas un pasākumu rīku", ko šai vajadzībai nodrošina EVA.

2.7. Politika, ko plānots pieņemt katrā sektorā, tostarp pieņemšanas, īstenošanas un pārskatīšanas laika grafiks un atbildīgās kompetentās iestādes

Skatīt Latvijas paziņoto informāciju, izmantojot "Politikas un pasākumu rīku", ko šai vajadzībai nodrošina EVA, kā arī rīcības plāna 8.2.sadaļā iekļauto pasākumu sarakstu.

2.8. RPP (ar papildu pasākumiem jeb APP) prognozētā kopējā ietekme uz emisiju samazināšanu, gaisa kvalitāti un vidi, un saistītās nenoteiktības (attiecīgā gadījumā)

2.8.1. Emisiju samazināšanas saistību prognozētā izpilde (APP)

Piesārņotāji (M)	Kopējās emisijas (kt) atbilstīgi emisiju pārskatiem par x-2 vai x-3 gadu (norāda gadu) (M)				Sasniegtie emisiju samazinājumi (%) salīdzinājumā ar 2005. gadu (M)			Valsts emisiju samazināšanas saistības 2020.–2029. gadam (%) (M)	Valsts emisiju samazināšanas saistības no 2030. gada (%) (M)
	2005. bāzes gads	2020	2025	2030	2020	2025	2030		
SO ₂	8.4928	4.9414	4.5685	4.2274	-41.8	-46.2	-50.2	8	46
NO _x	39.2424	29.7264	26.2102	25.2163	-24.2	-33.2	-35.7	32	34
NMGOS	45.6580	30.6349	27.2129	26.3533	-32.9	-40.4	-42.3	27	38
NH ₃	14.8968	15.6844	14.7322	14.4377	5.3	-1.1	-3.1	1	1

PM _{2,5}	22.9182	14.8447	11.0901	10.1564	-35.2	-51.6	-55.7	16	43
Emisiju prognozēšanas datums (M)				28.03.2019. (oficiāli iesniegts)					

2.8.2. *Emisiju samazināšanas nelineārā trajektorija*

<p>Ja tiek ievērota nelineāra emisiju samazināšanas trajektorija, pierādīt, ka tā ir tehniski vai ekonomiski efektīvāka (alternatīvi pasākumi radītu nesamērīgas izmaksas), ka tā neapgrūtinās nekādu emisiju samazināšanas saistību izpildi 2030. gadā un ka no 2025. gada šī trajektorija konverģēs ar lineāro trajektoriju (M, attiecīgā gadījumā)</p>	<p>Ņemot vērā, ka NOx emisiju samazināšanai ieplānotie pasākumi ir saistīti ar lielām investīcijām transporta sektorā (dzelzceļa elektrifikācija, alternatīvo degvielu infrastruktūras attīstība) un arī patērētāju uzvedības maiņu, to īstenošana ir plānota laikā pēc 2020. gada. Līdz ar 2020. gada iezīmētā mērķa sasniegšanu trajektorija tiks izpildīta tikai pirms 2025. gada.</p> <p>Atbilstoši aprēķinātajām prognozēm redzams, ka 2020. gadam amonjakam noteiktais emisiju samazināšanas mērķis tiks izpildīts tikai pirms 2025.gada. Amonjaka emisiju samazināšanai ieplānotie pasākumi ir saistīti ar lielām investīcijām lauksaimniecības sektorā un to īstenošana ir plānota pēc 2020.gada, kad būs pieejams papildus līdzfinansējums Kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros.</p>
---	--

2.8.3. *Elastīguma iespējas*

Ja tiek izmantotas elastīguma iespējas, jāsniedz pārskats par to izmantošanu (M)	Elastīguma iespējas netiek izmantotas
--	---------------------------------------